

GPS mjerenja su izvršena u relativnom faznom načinu na jednome ili dva valna područja. U većini slučajeva došlo je do prekida u GPS mjerenjima tijekom leta zrakoplova. Stoga su mjerenja transformirana s odvojenim GPS skupom parametara za translaciju i rotaciju svakog niza ili za pojedine dijelove bloka. Neodređenost faze trebalo je u nekim slučajevima odrediti na zemlji i fazni ključ utvrditi tijekom leta zrakoplova. Na žalost, to je načinjeno samo u jednom slučaju, a u ostalim slučajevima trebalo je neodređenost faze odrediti s tehnikama u tijeku leta. U većini slučajeva uporabljena je »pseudo ranging« metoda na početku niza.

Nakon uvoda u 2. poglavlju ukratko je opisana GPS tehnologija mjerenja s posebnim osvrtom na sustav NAVSTAR, uz specifičnosti uporabe u fotogrametriji, kao što je zabilježba trenutka ekspozicije, ekscentricitet antene u odnosu na projekcijsko središte i konfiguraciju bloka koji se izjednačava.

Treće poglavlje je posvećeno OEEPE projektu, dizajniranju projekta i informiranju sudionika, četvrto poglavlje daje detalje o blokovima, dok su u petom poglavlju prikazani rezultati izjednačenja.

U šestom je poglavlju provedena diskusija o rezultatima, općenito, usporedba s teorijskim očekivanjima, ocjena točnosti kao funkcija uporabe GPS-a, utjecaj preklopa, veličine bloka i mjerila snimki kao i metode izjednačenja. U sedmom poglavlju je ukratko data ocjena Cost-benefit odnosno gospodarska uporabljivost metode, da bi u osmom bili objelodanjeni zaključci i preporuke.

U osam priloga prikazani su pojedinačni blokovi sa svim tehničkim detaljima, kao i svim drugim relevantnim činjenicama i, što je najvažnije, s komentarom izvoditelja ispitivanja. Interesantno je spomenuti da u pojedinim slučajevima zapravo nije ekonomski opravdano upotrijebiti GPS. Prof. Ackermann izvješćuje da zračno snimanje i redukcija podataka s GPS-om kao i blok izjednačenje, uvećavaju ukupnu cijenu za oko 25% u usporedbi s konvencionalnim načinom uz istu točnost rezultata. Osobita je ušteda u terenskim radovima, određivanju i signalizaciji O.T. od oko 90% ili više, što rezultira s ukupnom uštedom od cca 40%. Naravno, ako točke već postoje i dobre su kvalitete, uštede su neznatne. U slučaju krupnog mjerila snimanja i potrebne vrlo visoke točnosti, ekonomska strana uporabe GPS-a gotovo nestaje.

S obzirom na našu problematiku i stanje na području određivanja O.T., ova je publikacija zaista interesantna za naš daljnji rad na tom području.

Teodor Fiedler

F. Hennecke, H. Meckenstock, G. Pollmer

VERMESSUNG IM BAUWESEN GRUNDLAGEN, TECHNIKEN, BEISPIELE

Ugledna izdavačka kuća iz Bonna Dümmler Verlag, 1993. godine objavila je 9. prerađeno izdanje knjige – udžbenika pod naslovom Vermessung im Bauwesen (mjeriteljstvo u graditeljstvu) i podnaslovom Grundlagen, Techniken, Beispiele (osnove, tehnike, primjeri) grupe autora Prof. Dr. – Ing. habil F. Hennecke, Univ. – Prof. Dr. – Ing. H. Meckenstock i Prof. Dr. paed. G. Pollmer. Knjiga je u plastificiranom uvezu, ima 176 stranica, 158 slika i 21 tablicu. Namijenjena je, kako navode autori, »svima onima čija je djelatnost vezana za graditeljstvo, a čiji rad zahtjeva osnovna saznanja sa područja geodezije, bilo da se radi o obuci, studiju ili praksi«. Naime, sve aktivnosti u građevinarstvu, počev od projektiranja i izgradnje pa do nadzora objekta vezane su uz geodetska mjerenja. To su mjerenja potrebna kod izrade karata i planova, koji služe kao podloga za izradu projekata, zatim prijenos projektiranog objekta na teren (iskolčavanje objekta), mjerenja vezana za upravljanje i kontrolu procesa izgradnje, te nadzor objekta.

Knjiga je podijeljena u četiri poglavlja, a sadržaj svakog poglavlja određen je njegovim nazivom:

1. Horizontalna izmjera
2. Vertikalna izmjera
3. Izrada planova
4. Primjeri primjene geodezije u građevinarstvu

Teorijske osnovice, slike i primjeri iz prakse dati su na jednostavan i pristupačan način. Posebna pažnja poklonjena je suvremenim dostignućima instrumentalne tehnike.

Osim toga, za obradu geodetskih podataka kod trasiranja izrađen je i odgovarajući softver koji se uz novčanu nagradu može naručiti kod izdavačke kuće Dümmler Verlag u Bonnu. O programima, njihovoj svrsi i mogućnostima govori se u knjižici Begleitende programme zur Trassierung (prateći programi kod trasiranja) sa podnaslovom Begleittheft mit diskette zu den Programmen. SCHNITTE – TRABEL – ZPD – TREDIT – ZPE (popratna knjižica sa disketom za programe: SCHNITTE, TRABAL, ZPD, TREDIT, ZPE) autora Hansa Fröhlicha.

Zato, knjigu preporučujem svima onima, kojima su je autori i namijenili.

Branka Capek

F. J. Gruber

FORMELSAMMLUNG FÜR DAS VERMESSUNGSWESEN

Naslov je knjige preveden na hrvatski jezik *Zbirka geodetskih formula*. Šesto izdanje knjige objavljeno je 1994. u izdanju renomirane tvrtke Ferd. Dümmlers Verlag, Kaisersstraße 31–37, 53113 Bonn, nosi oznaku ISBN 3–427–79086–X, ima 147 stranica sa 195 slika. Autor je Dipl.-Ing. Josef Gruber. Nanovo prerađeno i prošireno šesto izdanje pregledao je Univ.-Prof. Dr.-Ing. H. J. Meckenstock.

Na posljednjoj stranici na koricama čitamo da je Gruberova zbirka geodetskih formula namijenjena svima koji uče, podučavaju ili prakticiraju geodeziju. Zbirka sadrži matematičke i geodetsko-tehničke formule koje su grupirane u sljedeća područja: opće osnove, matematičke osnove, osnovni geodetski zadaci, mjerenje kutova, mjerenje udaljenosti, određivanje točaka, ravninske transformacije, mjerenje visina, inženjerska geodezija, račun izjednačenja, osnove statistike, literatura i kazalo.

Knjigu ne treba čitati posebno pažljivo da bi se uočilo niz netočnosti. Ovdje ćemo ukazati samo na neke od njih.

Na 6. stranici Zbirke govori se o Grauß-Krügerovu sustavu meridijanskih zona te se navodi da srednji meridijan zone dobiva vrijednost ordinate po formuli

$$\frac{\lambda_0}{3} + 500\,000 \text{ m}$$

što je krivo, jer bi po tome srednji meridijan 5. zone imao vrijednost ordinate 500 005 umjesto 550 000.

Na 8. stranici nalaze se stavci o uređaju koji su nespretno napisani. Primjerice, čini se kao da iz $a < b$ slijedi $a + c < b + c$ samo ako je $c > 0$, što nije istina, jer to slijedi za bilo kakav c . Isto tako, čini se kao da iz $a < b$ slijedi $-a > -b$ samo ako je $a > 0$, što nije istina, jer to slijedi za bilo kakav a .

Na 9. stranici stoji formula za diskriminantu kvadratne jednadžbe u obliku $D = b^2 + 4ac$ umjesto $D = b^2 - 4ac$. Nadalje, na istoj stranici stoji da kvadratna jednadžba nema rješenja ako je $D < 0$, što nije istina i to svakom može vidjeti jer su formule za $x_{1,2}$ napisane na toj istoj stranici. Autor je vjerojatno htio reći da u tom slučaju rješenja nisu relani brojevi.

Na 9. stranici definira se potenciranje $a^n = a \cdot a \cdot a \cdot \dots \cdot a$ pa u istome retku stoji $m, n \in \mathbb{N}$ i $n, m \geq 2$. Tu se mogu dati dvije primjedbe. Prvo, m koji se navodi je bespredmetan, a drugo, n ne mora biti veći ili jednak dva, može biti jednak i jedan.

Na dnu 9. stranice nalazi se tablica u kojoj je gruba pogreška. Umjesto